

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.п.н. Дора Левтерова,
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“,
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
в област на висше образование 1. „Педагогически науки“
професионално направление 1.2. „Педагогика“
докторска програма – «Специална педагогика»

Автор: *Катя Стайкова Стоилова*

Тема: *„Професионална идентичност на учители, работещи с ученици със специални образователни потребности“*

Научен ръководител: *проф. д-н Дора Левтерова*, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

1. Общо описание на представените материали

Представеният от докторантката комплект материали на хартиен носител е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и с Правилника на РАС на ПУ.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Катя Стоилова е родена през 1971 година. През 2000 г. завършва ОКС „Магистър“ със специалност „Български език и история“, от 2006 г. е ОКС „Магистър“ по специалност „Приложна психология“ в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“. През 2012 год. завършва следдипломна квалификация „Приложна психология и психотерапия“ в МУ гр. Пловдив, а през 2015 г. придобива трета ПКС в ДИПКУ към СУ „Св. Кл. Охридски“ по специалност „Специална педагогика“. В периода 2002 – 2006 г. е работила в Дом за отглеждане и възпитание на деца лишени от родителска грижа „Таньо Войвода“ - Асеновград като психолог и директор. Катя Стоилова е директор на Регионален център за подкрепа процеса на приобщаващото образование в Пловдив от 2006 година.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Проблематиката на дисертационния труд е актуална и значима както в теоретичен, така и в приложен аспект. В условията на приобщаващото образование, професионалната идентичност, освен че е малко изследван проблем в българското научно пространство, има съществено значение за професионалната реализация и за професионалното благополучие на педа-

гогическите специалисти, работещи с ученици със специални образователни потребности. Поставените цели и задачи на дисертационния труд се характеризират със целесъобразност спрямо темата на дисертацията.

4. Познаване на проблема

Докторантката познава проблематиката на дисертационния труд задълбочено. Умело и с вещина интерпретира цялостно, обхватно и от различни аспекти теориите за различните видове идентичности и по конкретно с професионалната идентичност на педагогическите специалисти. За целите на дисертационното изследване, Стоилова прилага авторски създадени три въпросника и две анкетни карти. С тях провежда емпиричното изследване относно професионалната идентичност през призмата на удовлетвореност от работата, степента на въвличеност в работата и усещането за работата като мисия на педагогическите специалисти, работещи с ученици със специални образователни потребности; връзката между професионална идентичност като професионална удовлетвореност, зависимостта от постижения и персоналната идентичност; детерминантите на професионалната компетентност и професионалното самоопределяне за учители, работещи с ученици със специални образователни потребности. Използваният изследователски инструментариум позволява проверка на поставените хипотези и намиране на решения на поставените задачи.

5. Методика на изследването

Конструираната методика на изследване е адекватна и позволява да бъдат постигнати поставените изследователски цели. Използвани са авторските три въпросника и две анкетни карти. Получените резултати са интерпретирани с количествени и качествени методи, и са богато онагледени с таблици, хистограми, диаграми, графики, скали.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в общ обем от 195 стандартни машинописни страници и е структуриран в увод, три глави, обобщения и изводи, изведени са препоръки за практиката, очертани са приносите, приложен е списък с използваната литература и пет приложения. Използваната литература включва 94 източника, от тях 24 на латиница, 64 на кирилица и 6 нормативни документа. В петте приложения са приложени въпросниците и анкетните карти, използвани за нуждите на емпиричното изследване.

Теоретичният анализ се позовава на надеждни информационни източници в научни области, свързани с професионалната идентичност на учители, работещи с ученици със специални образователни потребности.

Архитектониката на дисертационния труд е елегантна, логична и следва йерархична съдържателност. Уводът презентира актуалността, необходимостта и значимостта на проблематиката на дисертационното изследване.

В първа глава от дисертационния труд се внася теоретичен анализ на проблематиката, свързана с разкриването на професионалната идентичност на учителите, работещи с деца със специални образователни потребности. Внасят се тълкувания за същността и спецификите на формирането на идентичността, етапите на формиране на професионалната идентичност. Със специален фокус са факторите за развитието на професионалната идентичност и конкретно на професионална идентичност на учители, които работят с ученици със специални образователни потребности. Интересен и важен от научно-приложна гледна точка е теоретичния анализ за формирането, стабилността и нарушаването на учителската професионална идентичност. Ясно личи авторската позиция по поставените и анализирани проблеми.

Във втора глава на дисертационния труд е представена организацията на изследването. Ясно и коректно са представени обектът и предметът на емпиричното изследване, целите и задачите му. Формулирани са четири базисни и една алтернативна хипотези. Обстойно е представена методологията на емпиричното изследване с три въпросника и две анкетни карти.

В трета глава на дисертационния труд са представени резултатите от емпиричното изследване и дискусиата към тях. Изследователският инструментариум е използван за две целеви групи: 37 учители, работещи с деца със специални образователни потребности в рамките на образователните институции и 33-ма ресурсни учители, работещи в Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - Пловдив. Респондентите са представени в описателните статистики на анализа на резултатите от Въпросник 1, в анкетните карти с номериране 4 и 5. Резултатите по трите въпросника и двете анкетни карти са анализирани прецизно, като се търсят детерминанти и обяснения за всеки забелязан детайл.

За анализа на резултатите от емпиричното изследване са използвани статистическите софтуерни приложения STATISTICA 7 и SPSS 16, за диаграмите - MS EXCEL, а за проверка на хипотезата - ANOVA. Подчертано е доказването на хипотезите по отделните въпросници.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносите на дисертационния труд са изведени в две плоскости: четири научно - теоретични приноса и четири научно-приложни приноса. Посочените приноси приемам напълно.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

По тематиката на дисертационния труд са посочени пет публикации, представени на научни форуми в България и в Русия. Две от публикациите са на руски език.

9. Автореферат

Авторефератът отразява текста на дисертацията.

10. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Разработената методика за изследване би могла да се апликира емпирично и в други Регионални центрове за подкрепа процеса на приобщаващото образование и образователни институции. Разработеният дисертационен труд би могъл да се публикува и популяризира.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Педагогически факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Катя Стайкова Стоилова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения в специална педагогика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Катя Стайкова Стоилова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление, 1.2. Педагогика, докторска програма «Специална педагогика».

08.02.2019 г.

Изготвил становището:

/проф. д.п.н. Дора Левтерова/